

ҚОНУНИ ҶУМҲУРИИ ТОҶИКИСТОН ДАР БОРАИ НИҲОЛПАРВАРӢ

Қонуни мазкур асосҳои ҳуқуқӣ, ташкилӣ ва иқтисодии парвариш ва ғурӯши ниҳолҳои мевадиханда, ҳамешасабз ва ороиширо муқаррар менамояд.

БОБИ 1. МУҚАРРАРОТИ УМУМӢ

Моддаи 1. Мафҳумҳои асосӣ

Дар Қонуни мазкур мафҳумҳои асосии зерин истифода карда мешаванд:

- **боғи модарӣ** – боғи навъҳои ноҳиябандишуда ва ояндадори дарахтҳои мевадиханда, ангур, буттамева, ҳамешасабз ва ороишӣ, (минбаъд – ниҳолҳо), ки аз онҳо бо мақсади зиёд кардани миқдори ниҳол, нава, қаламча ё қисми муғҷадори он барои пайванд тайёр карда мешаванд;
- **боғи модарии маводи киштшаванда** – боғе, ки маводи киштшавандаи аз меваи дарахтҳои он гирифташуда барои парвариши ниҳолҳо ва ё тағпайванд истифода мегардад;
- **маводи киштшаванда** – донақ, мағз, мева, аз ҷумла меваи бутуни аз гардолудшавии хӯшаи гулҳо ба вучудомада, ки барои гирифтани ниҳолҳо кишт карда мешаванд;
- **назорати сифати ниҳолҳо** – муайянсозии сифати ниҳолҳо, ки аз ҷониби озмоишгоҳҳои (марказҳои) аккредитатсияи давлатӣ ва мутахассисони тайёрии махсусдошта оид ба гузаронидани санчиш амалӣ карда мешаванд;
- **ниҳол** – маводи кӯчатшавандаи бо роҳҳои афзоиши тухмӣ ва (ё) нашвӣ (вегетативӣ) аз решаи растанӣ, пайванднава, тағпайванд ва қаламча гирифташуда, ки барои шинонидан дар ҷойи доимӣ истифода мешавад;
- **ниҳолпарварӣ** – соҳаи растанипарварӣ, ки дар он парвариши ниҳолҳо аз ҷониби субъектҳои фаъолияти хоҷагидорӣ соҳаи ниҳолпарварӣ бо риояи талаботи стандарт ва регламентҳои техникийи муқарраргардида амалӣ карда мешавад;
- **ниҳолҳои гурӯҳи суперэлита** – ниҳолҳое, ки ба пуррагӣ ҳамаи аломат ва хусусиятҳои беҳтарини навъро дошта, аз барангезандаҳои касалиҳои сирояткунанда озод мебошанд;
- **ниҳолҳои гурӯҳи элита** – ниҳолҳое, ки бо роҳи пайвандкунии муғҷаю қаламчаҳои ниҳолҳои суперэлита бо риояи талаботи тозагии навъ парвариш шудаанд;
- **ниҳолҳои сертификатсияшуда** – ниҳолҳое, ки мутобиқати онҳоро ба аломат ва хусусиятҳои навъ мақоми ваколатдори давлатӣ оид ба санчиш, бақайдгирӣ ва ҳифзи навъҳои растанӣ тасдиқ намудааст;
- **ниҳолҳои аз вирусҳо озод** – ниҳолҳои дар шароити суњӣ аз ҳуҷайра, бофта ё дигар узви ниҳоли модарӣ сабзонидашуда, ки ба пуррагӣ тоза будани онҳо аз ҳама гуна вирусҳо, бактерияҳои касалиовар ва дигар организмҳои зараррасони дар минтақа мавҷудбуда тибқи санчиш муайян карда шудаанд;
- **ниҳолҳои ба мавҷудияти вирус санчидашуда** – ниҳолҳое, ки тибқи санчиш тоза будани онҳо аз вирусҳо, бактерияҳои касалиовар ва дигар организмҳои зараррасони дар минтақа аз ҳама бештар паҳншуда муайян карда шудаанд;
- **низомии ниҳолпарварӣ** – қисми таркибии хоҷагиҳои махсусгардонидашудаи давлатии ниҳолпарварӣ, ки аз боғҳои модарӣ ва маводи киштшаванда, шӯъбаҳо, қитъаҳо ва сохторҳои дигари ҳатмӣ иборат буда, барои парвариш ва зиёд кардани миқдори ниҳолҳо равона шудааст;

- **сертификати сифати навъ** – ҳуҷҷати бо тартиби муқарраргардида додашуда оид ба гузаронидани сертификатсияи тухмӣ ва ниҳолҳо, ки мутобиқати сифати онҳоро ба талаботи стандарт ва регламентҳои техникӣ тасдиқ менамояд;
- **тагпайванд** – дарахт ё қисми он, ки ба поя ё системаи решагии он навда, қаламча ё қисми муғҷадори он пайванд карда мешавад ва ҳамчун асоси дарахти ҷавони шинонидашаванда шакл, андоза ва навъи интихобшударо муайян мекунад;
- **субъектҳои фаъолияти хоҷагидорӣ соҳаи ниҳолпарварӣ** – хоҷагиҳои махсусгардонидашудаи давлатии ниҳолпарварӣ, хоҷагиҳои деҳқонӣ (фермерӣ) ва инфиродӣ, ки дар қитъаи замин бо истифодаи чорабиниҳои агротехникӣ ба парвариш ва фуруши ниҳолҳои мевадиханда, ҳамешасабз, ороишӣ ва маводи киштшаванда машғул мебошанд.

Моддаи 2. Қонунгузори Чумхурии Тоҷикистон дар бораи ниҳолпарварӣ

Қонунгузори Чумхурии Тоҷикистон дар бораи ниҳолпарварӣ ба Конститутсияи Чумхурии Тоҷикистон асос ёфта, аз Қонуни мазкур, дигар санадҳои меъёрии ҳуқуқии Чумхурии Тоҷикистон инчунин санадҳои ҳуқуқии байналмилалӣ, ки Тоҷикистон онҳоро эътироф кардааст, иборат мебошад.

Моддаи 3. Асосҳои ташкили фаъолият дар соҳаи ниҳолпарварӣ

Асосҳои ташкили фаъолият дар соҳаи ниҳолпарварӣ ба ҳисоб мераванд:

- интихоби қитъаи замин бо баинобатгирии омилҳои иқлимӣ, табиӣ, иҷтимоӣ ва иқтисодӣ, навъу намудҳои ниҳолҳо ва ноҳиябандии онҳо;
- таъмини фаъолияти сарфакоронаи қисмҳои таркибии низоми ниҳолпарварӣ;
- пешгирии сироятҳои ниҳолҳо аз касалиҳои сироятёбанда ва зараррасонҳои карантинӣ;
- муқаррар намудани қоидаҳои ягонаи талабот ба ниҳолҳо, раванди парвариш, нигоҳдорӣ, интиқол ва фуруши онҳо;
- истифодаи оқилонаи фонди генетикии навъҳо барои ба вучуд овардани навъҳои нави дорои хусусияти баланди биологӣ хоҷагидорӣ ва нигоҳдории гуногунии биологӣ ниҳолҳо.

БОБИ 2. ИДОРАКУНИИ ДАВЛАТИИ СОҲАИ НИҲОЛПАРВАРӢ

Моддаи 4. Танзим ва дастгирии давлатии соҳаи ниҳолпарварӣ

1. Танзими давлатии соҳаи ниҳолпарварӣ аз маҷмӯи чорабиниҳое, ки фаъолияти хоҷагидориро дар соҳаи ниҳолпарварӣ таъмин менамоянд, иборат мебошад.
2. Усулҳои танзими давлатии соҳаи ниҳолпарварӣ ба ҳисоб мераванд:
  - таҳия ва қабули санадҳои меъёрии ҳуқуқӣ дар соҳаи ниҳолпарварӣ;
  - назорати давлатии парваришу фуруши маводи киштшаванда ва ниҳолҳо;
  - маблағгузори давлатӣ барои гузаронидани чорабиниҳои карантинӣ ва фитосанитарӣ дар соҳаи ниҳолпарварӣ.
3. Дастгирии давлатии соҳаи ниҳолпарварӣ тибқи барномаҳои давлатӣ, инчунин фармоиши давлатии парвариши маводи киштшаванда ва ниҳолҳо бо роҳҳои зерин амалӣ карда мешавад:

- дастрасӣ ба техника ва технологияи муосири кишоварзӣ, хариди маводи киштшаванда ва ниҳолҳо аз хориҷи кишвар;
- ҷалби сармояи ватанию хориҷӣ дар парваришу фурӯши маводи киштшаванда ва ниҳолҳо;
- ҷорӣ намудани механизми маблағгузори тадқиқоти илмӣ муассисаҳои илмӣ, китъаҳои навъсанҷӣ ва стансияҳои таҷрибавӣ дар парвариши ниҳолҳои гурӯҳҳои суперэлита ва элита;
- таъмини иттилоот оид ба ҳаҷми парваришу фурӯши маводи киштшаванда ва ниҳолҳо дар бозорҳои дохилӣ ва берунӣ;
- шаклҳои дигари дастгирӣ, ки қонунгузори Ҷумҳурии Тоҷикистон манъ накардааст.

Моддаи 5. Салоҳияти Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон дар соҳаи ниҳолпарварӣ

Ба салоҳияти Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон дар соҳаи ниҳолпарварӣ мансубанд:

- назорати татбиқи сиёсати давлатӣ дар соҳаи ниҳолпарварӣ;
- тасдиқи дурнамо, концепсия, стратегия ва барномаҳои давлатӣ оид ба рушди соҳаи ниҳолпарварӣ;
- муқаррар намудани шаклҳои дастгирии давлатии соҳаи ниҳолпарварӣ;
- муайян намудани самтҳои асосии ҳамкориҳои байналмилалӣ дар соҳаи ниҳолпарварӣ;
- муайян намудани мақоми ваколатдори давлатӣ дар соҳаи ниҳолпарварӣ;
- амалӣ намудани салоҳиятҳои дигари пешбининамудаи қонунгузори Ҷумҳурии Тоҷикистон.

Моддаи 6. Ваколатҳои мақоми ваколатдори давлатӣ дар соҳаи ниҳолпарварӣ

Ба ваколатҳои мақоми ваколатдори давлатӣ дар соҳаи ниҳолпарварӣ дохил мешаванд:

- татбиқ намудани сиёсати давлатӣ дар соҳаи ниҳолпарварӣ;
- таҳия ва барои тасдиқ ба Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон пешниҳод намудани дурнамо, концепсия, стратегия ва барномаҳои давлатӣ оид ба рушди соҳаи ниҳолпарварӣ;
- таҳияи санадҳои меъёрии техникаии танзимкунандаи парвариш, нигоҳдорӣ ва фурӯши ниҳолҳо;
- мониторинги низоми соҳаи ниҳолпарварӣ;
- ташкил ва истифодабарии маҳзани маълумот оид ба ниҳолпарварӣ;
- ба низом даровардани раванди парвариш ва фурӯши ниҳолҳо барои зиёд кардани миқдори онҳо ва бунёди боғҳо;
- омода намудани дурнамо оид ба миқдор ва навъҳои ниҳолҳо дар ҳаҷми эҳтиёҷоти бозори дохилӣ ва содироти онҳо;
- ҷорӣ намудани низоми ягонаи ҳуҷҷатгузорӣ ва хизматрасонии иттилоотӣ – машваратӣ дар соҳаи ниҳолпарварӣ;
- мусоидат ба ташкили бозори фурӯши ниҳолҳо ва ҳамоҳангсозии фаъолияти иштирокчиёни он;
- ташкили гузаронидани корҳои селексионӣ оид ба беҳтар кардани сифати навъҳои ниҳолҳо;
- пешбурди Феҳристи давлатии навъҳои ниҳолҳо (минбаъд – Феҳристи давлатӣ);
- ҳамкорӣ бо ташкилотҳои байналмилалӣ дар соҳаи ниҳолпарварӣ;
- таъмини назорати сифати ниҳолҳои сертификатсияшуда;

- амалӣ намудани ваколатҳои дигари пешбининамудаи қонунгузорию Ҷумҳурии Тоҷикистон.

Моддаи 7. Ваколатҳои мақомоти иҷроияи маҳаллии ҳокимияти давлатӣ дар соҳаи ниҳолпарварӣ

Ба ваколатҳои мақомоти иҷроияи маҳаллии ҳокимияти давлатӣ дар соҳаи ниҳолпарварӣ дохил мешаванд:

- таҳия ва тасдиқи барномаҳои маҳаллии рушди ниҳолпарварӣ ва назорати иҷрои онҳо;
- фароҳам овардани шароити зарурӣ барои фаъолияти субъектҳои фаъолияти хоҷагидорӣ соҳаи ниҳолпарварӣ;
- назорати риояи талабот оид ба парвариши сифатноки ниҳолҳо ва истифодаи мақсадноки қитъаҳои замин бо тартиби пешбининамудаи санадҳои меъёрии ҳуқуқии Ҷумҳурии Тоҷикистон;
- амалӣ намудани ваколатҳои дигари пешбининамудаи қонунгузорию Ҷумҳурии Тоҷикистон.

Моддаи 8. Ҳуқуқ ва уҳдадорӣҳои субъектҳои фаъолияти хоҷагидорӣ соҳаи ниҳолпарварӣ

1. Субъектҳои фаъолияти хоҷагидорӣ соҳаи ниҳолпарварӣ ҳуқуқ доранд:

- барои амалӣ намудани фаъолият дар соҳаи ниҳолпарварӣ бо шахсони воқеӣ ва ҳуқуқӣ шартномаҳо ба имзо расонанд;
- нархи фурӯши маводи киштшаванда ва ниҳолҳоро тибқи талаботи қонунгузорию Ҷумҳурии Тоҷикистон муайян намоянд;
- барои парвариши ниҳолҳо қитъаи заминро ба иҷора гиранд;
- дар раванди сертификатсияи ниҳолҳо иштирок намоянд;
- бо тартиби пешбининамудаи қонунгузорию Ҷумҳурии Тоҷикистон барои воридот ва содироти маводи киштшаванда ва ниҳолҳо фаъолияти иқтисоди хориҷиро ба роҳ монанд;
- маълумоти заруриро аз селекционер оид ба навъи нави ниҳолҳо, ба истиснои ҳолатҳои пешбининамудаи қонунгузорию Ҷумҳурии Тоҷикистон, ба даст оранд;
- парвариши ниҳолҳоро тибқи фармоиши давлатӣ ба роҳ монанд;
- аз ҳуқуқҳои дигари пешбининамудаи қонунгузорию Ҷумҳурии Тоҷикистон истифода баранд.

2. Субъектҳои фаъолияти хоҷагидорӣ соҳаи ниҳолпарварӣ уҳдадоранд:

- танҳо навъҳои ба Феҳристи давлатӣ воридшударо барои афзоиши миқдори онҳо парвариш намоянд;
- тозагии биологии навъҳо, сифат ва вазъи карантину фитосанитариро тибқи талаботи муқаррарнамудаи қонунгузорию Ҷумҳурии Тоҷикистон таъмин намоянд;
- ҳуҷҷатҳои тасдиқкунандаи навъ ва нишондиҳандаҳои сифатии ниҳолҳоро то ба ҳосил даромадани онҳо нигоҳ доранд;
- ба бозори дохилӣ танҳо ниҳолҳои тибқи талаботи стандарт ва регламентҳои техникӣ сертификатсияшударо ва ба бозори берунӣ дар асоси шартномаҳои тарафҳо пешбинигардидаро ба фурӯш бароранд;
- ба мувофиқати сифати навъ бо нишондиҳандаҳои дар сертификати сифати навъ зикргардида кафолат диҳанд;

- технологияи парвариши маводи ниҳолҳоро риоя ва оқибатҳои манфии пастшавии ҳосилхезии заминҳоро, ки дар натиҷаи парвариши ниҳолҳо ба миён омадаанд, пешгирӣ намоянд;
- барои гузаронидани сертификатсияи давлатӣ маълумоти эътиборнок ва пурраро оид ба сифати ниҳолҳо ва шароити парвариши онҳо пешниҳод созанд;
- тибқи талаботи стандарт ва регламентҳои техникӣ борбандӣ, нишонгузорӣ, интиқол ва нигоҳдории маводи киштшаванда ва ниҳолҳои барои содирот пешбинишударо таъмин намоянд;
- бе иҷозати мақомоти дахлдори давлатӣ ба воридоти навъҳои маводи киштшаванда ва ниҳолҳои ноҳиябандинашуда роҳ надиханд;
- бе ҳуҷҷатҳои дахлдор ва ё бе риояи тартиби пешбурди ҳуҷҷатҳо ба парвариш ва фурӯши ниҳолҳо машғул нашаванд;
- ниҳолҳои мевадиханда ва буттамевахоро бе иҷозати мақомоти дахлдори давлатӣ решакан накунанд;
- чорабиниҳои карантинию фитосанитариро риоя намоянд;
- уҳдадорихои дигари пешбининамудаи қонунгузории Ҷумҳурии Тоҷикистонро риоя намоянд.

Моддаи 9. Суғуртаи субъектҳои фаъолияти хоҷагидорӣ соҳаи ниҳолпарварӣ

Субъектҳои фаъолияти хоҷагидорӣ соҳаи ниҳолпарварӣ бо тартиби муқаррарнамудаи қонунгузории Ҷумҳурии Тоҷикистон суғурта карда мешаванд.

БОБИ 3. ПАРВАРИШ ВА ФУРҶШИ МАВОДИ КИШТШАВАНДА ВА НИҲОЛҲО

Моддаи 10. Ташкили низоми ниҳолпарварӣ

1. Низоми ниҳолпарварӣ дар асоси талаботи санадҳои меъёрии ҳуқуқӣ ва санадҳои меъёрии техникӣ ташкил карда мешавад.

2. Низоми ниҳолпарварӣ аз қисмҳои зерин иборат мебошад:

- боғи модарии навъҳои ниҳолҳои ноҳиябандишуда ва ояндадори дар санҷиши давлатӣ ва истехсолӣ қарордошта;
- боғи модарӣ барои парвариши маводи киштшаванда;
- шӯбаи тухмипарварӣ барои парвариши тағпайванд;
- қитъаҳои пайвандкунии тағпайванд, парвариши ниҳолҳои яксола ва дусола барои фурӯш.

3. Хоҷагҳои махсусгардонидашудаи давлатии ниҳолпарварӣ метавонанд дар раванди ташкили низоми ниҳолпарварӣ шӯбаи тухмипарвариро ҳамчун қитъаи алоҳида барои парвариши тағпайванд истифода карда ва ҳангоми дар минтақаи фаъолияти онҳо мавҷуд будани боғҳои махсусгардонидашудаи маводи киштшаванда ва тағпайвандҳо аз маҳсулоти парваришшудаи онҳо истифода намоянд.

Моддаи 11. Маводи киштшаванда ва ниҳолҳо

1. Маводи киштшаванда дар боғҳои модарӣ дар асоси натиҷаи санҷиши озод будан аз мавҷудияти вирусҳои касалиҳои сирояткунанда ва зараррасонҳои карантинӣ парвариш карда мешаванд.

2. Вазифаҳои боғҳои модарии маводи киштшаванда аз инҳо иборат мебошанд:

- зиёд кардани ҳаҷми маводи киштшаванда барои афзоиши нашвӣ (вегетативӣ) истифодашавандаи ниҳолҳои гурӯҳҳои суперэлита ва элита;
- нигоҳ доштани тозагии навъ, ҳифзи навъҳои ватанӣ ва ноҳиябандишуда, пешгирии паҳншавии организмҳои зараррасони карантинӣ, риоя намудани талаботи тозагӣ аз вирусҳо, микроплазмаҳо ва дигар касалиҳои хатарнок ва зараррасонҳо.

3. Ниҳолҳо аз рӯи арзиши биологӣ ба гурӯҳҳои суперэлита, элита ва сертификатсияшуда, ҳолати фитосанитарӣ аз вирусҳо озод ва ба мавҷудияти вирус санчидашуда, инчунин сохти онҳо (қади ниҳол, тана ва қутри он, миқдори навда, дарозӣ ва қутри системаи реша) ба гурӯҳҳои I ва II тақсим мешаванд.

4. Ниҳолҳо барои шинонидан ба ҷойҳои доимӣ бо риояи киштгардон парвариш карда мешаванд. Субъектҳои фаъолияти хоҷагидорӣ соҳаи ниҳолпарварӣ метавонанд ниҳолҳоро дар асоси шартнома дар ҳолати нашъунамо ё сукунат қарор доштани онҳо ба фурӯш бароранд.

Моддаи 12. Парвариш, назорат ва фурӯши ниҳолҳо

1. Парвариши ниҳолҳо аз ҷониби субъектҳои фаъолияти хоҷагидорӣ соҳаи ниҳолпарварӣ бо риояи талаботи санадҳои меъёрии ҳуқуқӣ ва санадҳои меъёрии техникӣ амалӣ карда мешавад.

2. Парвариши ниҳолҳои гурӯҳҳои суперэлита ва элита аз ҷониби шахсони воқеӣ ва ҳуқуқӣ, ки навъи нави ниҳолро ба вуҷуд оварда ё навъеро кашф намуда такмил додаанд ва маълумотро оид ба навъ ба Феҳристи давлатӣ ворид намудаанд, ба роҳ монда мешавад.

3. Парвариши ниҳолҳои сертификатсияшуда тибқи шартнома ба роҳ монда мешаванд.

4. Назорати сифати маводи киштшаванда ва ниҳолҳо дар асоси муайян намудани мутобиқати онҳо ба талаботи стандарт ва регламентҳои техникӣ гузаронида мешавад.

5. Дар раванди назорати сифати маводи киштшаванда ва ниҳолҳо мавҷудияти вирусҳо, касалиҳои сирояткунанда ва организмҳои дигари зараррасон дар маводи киштшаванда ва ниҳолҳо, инчунин барангезандаҳо дар ҳок муайян карда мешаванд.

Моддаи 13. Баҳисобгирии ниҳолҳо

1. Баҳисобгирии ниҳолҳо дар субъектҳои фаъолияти хоҷагидорӣ соҳаи ниҳолпарварӣ, ба истиснои қитъаҳои заминҳои наздиҳавлигӣ бо мақсади муайян кардани мавзеи ҷойгиршавии онҳо, миқдори ниҳолҳо, майдони воқеӣ, арзёбии сифати онҳо ва омода намудани тавсияҳо ҷиҳати таъмир ё аз нав барқарор кардани майдони боғҳои модарӣю маводи киштшаванда ва ниҳолҳо гузаронида мешавад.

2. Натиҷаи баҳисобгирии ниҳолҳо барои муайян кардани арзиши майдони боғҳои модарӣю маводи киштшаванда ва ниҳолҳо, истифодабарии минбаъдаи он ва аз як намуд ба намуди дигар гузаронидани заминҳо истифода бурда мешавад.

3. Барои ташкил ва гузаронидани баҳисобгирии ниҳолҳо комиссияи ноҳиявӣ (шаҳрӣ) дар ҳайати намояндагони мақоми ваколатдори давлатӣ дар соҳаи ниҳолпарварӣ ва мақомоти иҷроияи маҳаллии ҳокимияти давлатӣ таъсис дода мешавад.

4. Баҳисобгирии ниҳолҳо чунин маълумотро дар бар мегирад:

- мавҷудияти ниҳолҳо дар давраи ҳисоботӣ, сол, сифат ва мутобиқати онҳо ба талаботи стандарт ва регламентҳои техникӣ;
- мавҷудияти навъҳои селекционӣ;
- парвариши воқеии ниҳолҳо аз ҳар як гектар;

- майдони нобудшудаи қисмҳои таркибии низоми ниҳолпарварӣ ва ниҳолҳои хушкшуда.
5. Баҳисобгирии ниҳолҳо пас аз ба охир расидани давраи нашъунамо ва то саршавии мавсими решакан кардани онҳо гузаронида мешавад.

Моддаи 14. Воридот ва содироти маводи киштшаванда ва ниҳолҳо

1. Воридот ва содироти маводи киштшаванда ва ниҳолҳо аз ҷониби субъектҳои фаъолияти хоҷагидорӣ соҳаи ниҳолпарварӣ тибқи талаботи пешбининамудаи қонунгузори Чумҳурии Тоҷикистон амалӣ карда мешавад.

2. Содироти маводи киштшаванда ва ниҳолҳо дар асоси сертификатҳои сифат ва фитосанитарии аз ҷониби мақомоти дахлдори давлатӣ додашуда амалӣ карда мешавад.

3. Воридоти маводи киштшаванда ва ниҳолҳо дар асоси иҷозатномаи воридоти карантинӣ, сертификатҳои сифат ва фитосанитарии аз ҷониби мақомоти ваколатдори давлатии кишвари содироткунанда додашуда амалӣ карда мешавад.

4. Воридоти навъҳо ва намудҳои маводи киштшаванда ва ниҳолҳои барои пайванд истифодашаванда, ки ба Феҳристи давлатӣ ворид карда нашудаанд, танҳо ба муассисаҳои илмӣ барои гузаронидани тадқиқоти расмӣ, инчунин барои парвариш ва тибқи шартнома дар ҳаҷми пурра содирот намудани маводи киштшаванда ва ниҳолҳо иҷозат дода мешаванд.

Моддаи 15. Сертификатсияи маводи киштшаванда ва ниҳолҳо

1. Сертификатсияи маводи киштшаванда ва ниҳолҳо тибқи талаботи муқаррарнамудаи қонунгузори Чумҳурии Тоҷикистон аз ҷониби мақоми ваколатдори давлатӣ оид ба сертификатсияи маҳсулот ва сифати он гузаронида мешавад.

2. Сертификатсияи маводи киштшаванда ва ниҳолҳо бо риояи принсипҳои зерин гузаронида мешавад:

- таъмини низоми ягона ва тартиби сертификатсия, умумияти қоида ва усулҳои санҷиш барои арзёбии ҳатмии мутобикатии сифати маводи киштшаванда ва ниҳолҳо ба талаботи стандарт ва регламентҳои техникӣ;

- асосноккунии илмӣ, санҷиши воқеъбинона ва риояи ҳолатҳои пешбининамудаи қонунгузори Чумҳурии Тоҷикистон ҳангоми пешниҳоди натиҷаи сертификатсияи маводи киштшаванда ва ниҳолҳо;

- ошкорбаёнӣ ва иштироқи субъектҳои фаъолияти хоҷагидорӣ соҳаи ниҳолпарварӣ дар раванди сертификатсияи сифати маводи киштшаванда ва ниҳолҳо;

- масъулияти иштирокчиёни сертификатсияи давлатии маводи киштшаванда ва ниҳолҳо, шахсони манфиатдор барои ташкил ва гузаронидани он;

- мустақилияти мақоми ваколатдори давлатӣ оид ба сертификатсияи маҳсулот ва сифати он;

- ягонагии истифодаи талаботи стандарт ва регламентҳои техникӣ сифати маводи киштшаванда ва ниҳолҳо дар кишвар ва мутобикатии онҳо ба талаботи стандарт ва регламентҳои техникӣ байналмилалӣ;

- роҳ надодан ба маҳдудияти рақобат дар раванди гузаронидани сертификатсияи маводи киштшаванда ва ниҳолҳо.

3. Мақоми ваколатдори давлатӣ оид ба сертификатсияи маҳсулот ва сифати он ба субъектҳои фаъолияти хоҷагидорӣ соҳаи ниҳолпарварӣ пас аз санҷиши сифати маводи киштшаванда ва ниҳолҳо сертификати мутобикатии онҳоро ба талаботи стандарт ва регламентҳои техникӣ медиҳанд.

БОБИ 4. БУНЁДИ БОҒҲОИ МОДАРӢ ВА МАВОДИ КИШТШАВАНДА

Моддаи 16. Бунёди боғҳои модарӣ ва маводи киштшаванда

1. Боғҳои модарӣ ва маводи киштшаванда барои пешбурди фаъолияти хоҷагидорӣ дар соҳаи ниҳолпарварӣ дар асоси нишондодҳои агротехникӣ, дастурамал, низомнома ва дигар санадҳои меъёрии техникӣ бо тартиби пешбининамудаи қонунгузори Чумҳурии Тоҷикистон бунёд карда мешаванд.

2. Боғҳои модарӣ ва маводи киштшаванда барои парвариши ниҳолҳо бо дарназардошти шароити хокию иқлимӣ, ноҳиябандӣ, хусусиятҳои биологии намуд ва навъҳо, самаранокии иқтисодии соҳаи ниҳолпарварӣ ва талаботи бозор бунёд карда мешаванд.

3. Боғҳои модарӣ ва маводи киштшаванда тибқи лоиҳаи аз ҷониби мутахассисони соҳаи ниҳолпарварӣ дар мувофиқа бо сохторҳои маҳаллии мақоми ваколатдори давлатии батанзимдарории муносибатҳои вобаста ба замин омодашуда бунёд карда мешаванд.

Моддаи 17. Мониторинг ва гузаронидани кадастри боғҳои модарӣ ва маводи киштшаванда

1. Ташкил ва гузаронидани мониторинги боғҳои модарӣ ва маводи киштшавандаро мақоми ваколатдори давлатӣ дар соҳаи ниҳолпарварӣ амалӣ менамояд.

2. Кадастри боғҳои модарӣ ва маводи киштшаванда аз ҷониби сохторҳои маҳаллии мақоми ваколатдори давлатии батанзимдарории муносибатҳои вобаста ба замин дар ҳамаи заминҳои ҷойгиршавии онҳо гузаронида мешавад.

3. Маълумот оид ба мониторинг ва кадастри боғҳои модарӣ ва маводи киштшаванда барои қабули қарорҳои дахлдор, таҳияи барномаҳои давлатӣ, концепсия, стратегия ва дурнамо дар соҳаи ниҳолпарварӣ истифода бурда мешаванд.

Моддаи 18. Аз ҳисоб баровардан ва решаканкунии дарахтҳои боғҳои модарӣ ва маводи киштшаванда

1. Боғҳои модарӣ ва маводи киштшаванда дар асоси меъёрҳои истифодабарии самараноки онҳо аз ҳисоб бароварда ва решакан карда мешаванд. Дар ҳолатҳои таъсири офатҳои табиӣ аз ҳисоб баровардан ва решакан кардани боғҳои модарӣ ва маводи киштшаванда бо тартиби пешбининамудаи Ҳукумати Чумҳурии Тоҷикистон амалӣ карда мешавад.

2. Муҳлатҳои кӯтоҳтарини истифодабарии боғҳои модарӣ ва маводи киштшаванда вобаста ба намуд ва мувофиқати навъҳои пайвандшуда дар асоси нишондодҳои агротехникӣ ва санадҳои меъёрии техникӣ муқаррар карда мешаванд.

3. Решаканкунии боғҳои модарӣ ва маводи киштшаванда, барқарор кардани ҳосилхезӣ ва дигар хосиятҳои ғойданокӣ заминҳо барои истифодабарии минбаъдаи мақсадноки онҳо аз ҷониби хоҷагиҳои махсусгардонидашудаи давлатии ниҳолпарварӣ ва хоҷагиҳои деҳқонӣ (фермерӣ) амалӣ карда мешаванд.

БОБИ 5. МУҚАРРАРОТИ ХОТИМАВӢ

Моддаи 19. Ҷавобгарӣ барои риоя накардани талаботи Қонуни мазкур

Шахсони воқеӣ ва ҳуқуқӣ барои риоя накардани талаботи Қонуни мазкур бо тартиби муқаррарнамудаи қонунгузори Чумҳурии Тоҷикистон ба ҷавобгарӣ кашида мешаванд.

Моддаи 20. Тартиби мавриди амал қарор додани Қонуни мазкур

Қонуни мазкур пас аз интишори расмӣ мавриди амал қарор дода шавад.

Президенти
Ҷумҳурии Тоҷикистон
ш. Душанбе,
2 январи соли 2020,
№ 1669

Эмомалӣ РАҲМОН

ҚАРОРИ МАҶЛИСИ НАМОЯНДАГОНИ
МАҶЛИСИ ОЛИИ ҶУМҲУРИИ ТОҶИКИСТОН

Оид ба қабул кардани Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи ниҳолпарварӣ»
Мутобиқи моддаи 60 Конститутсияи Ҷумҳурии Тоҷикистон Маҷлиси намояндагони
Маҷлиси Олии Ҷумҳурии Тоҷикистон қарор мекунад:
Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи ниҳолпарварӣ» қабул карда шавад.

Раиси Маҷлиси намояндагони Маҷлиси
Олии Ҷумҳурии Тоҷикистон Ш. ЗУҲУРОВ
ш. Душанбе, 13 ноябри соли 2019, №1497

ҚАРОРИ МАҶЛИСИ МИЛЛИИ
МАҶЛИСИ ОЛИИ ҶУМҲУРИИ ТОҶИКИСТОН

Оид ба Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон
«Дар бораи ниҳолпарварӣ»
Маҷлиси миллии Маҷлиси Олии Ҷумҳурии Тоҷикистон Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон
«Дар бораи ниҳолпарварӣ» - ро баррасӣ намуда, қарор мекунад:
Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи ниҳолпарварӣ» ҷонибдорӣ карда шавад.

Раиси Маҷлиси миллии Маҷлиси Олии
Ҷумҳурии Тоҷикистон М. УБАЙДУЛЛОЕВ
ш. Душанбе, 25 декабри соли 2019, № 728